

Verksamhetsberättelse 2024

Hjälmarens Vattenvårdsförbund

Äspholmen Hjälmaren Foto: Johan Nilsson

Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Verksamhetsberättelse 2024
Org.nr: 975000–8568
Beslutad på årsmötet 2025.04.xx

Styrelsen för Hjälmarens Vattenvårdsförbund lämnar härmed följande redogörelse för verksamhetsåret 2024 inom förbundets två huvudverksamhetsområden, recipientkontroll och vattenråd för Eskilstunaåns avrinningsområde.

Styrelsen

Styrelsens sammansättning under året (från årsmötet 2024 fram till årsmötet 2025):

Ordinarie ledamot	Representerar organisation
Ordförande, Gösta Eriksson	Örebro kommun
Vice ordförande Tore Pettersson	LRF Södermanland
Karin Johnsson	Kumla kommun
Mats Karlsson, Hans Jonsson från 2024.06.12	Vingåkers kommun
Hans Johansson	Hjälmarens Fiskareförbund
Bert Eriksson, Ann Sofie Wågström från 24.12.11	Eskilstuna kommun
Tommy Henningsson	Region Örebro län
Mikael Norell	Navirum /E.ON
Håkan Sandberg	Arboga kommun
Ersättare	
Johan Kumlin (ers. Gösta Eriksson)	Örebro kommun
Lars-Eric Andersson (ers. Tore Pettersson)	LRF Södermanland
Birgitta Edstam (ers Hans Johansson)	Hjälmarens och Kvismarens sjösänkingsjordar
Vakant (ers. Mikael Norell)	
Håkan Wahlstedt (ers. Mats Karlsson)	Hidinge- Spångakärrens dikningsföretag 1919
Max Elgeby (ers. Håkan Sandberg)	Arboga kommun
Mari Backlund (ers. Tommy Henningsson)	Eskilstuna kommun
Ulf Westerberg, Olof Sollenberg från 2024.12.11	Eskilstuna kommun
Vakant (ers. Karin Johnsson)	

Övriga	
Adjungerade	
Irené Karlsson Elfgren	Länsstyrelsen i Södermanlands län
Magnus Ekelund	Länsstyrelsen i Örebro län
Sekreterare/Verksamhetsansvarig	
Niklas Hasselwander, Anna Eklund från 2024.06.01	Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Åtgärdssamordnare LEVA	
Anna Eklund	Hjälmarens Vattenvårdsförbund
Valberedning	
Leif Persson, sammankallande	LRF Örebro
Anna Hedström	Örebro Kommun
Cecilia Larsson	Örebro Airport
Kassör/bokföring	
Fyrklövern ekonomi och juridik AB	
Revisorer	
Ann-Christine Karlsson	Almby Företagstjänst
Staffan Lyckeborn	Almby Företagstjänst

Hjälmarens Vattenvårdsförbunds kansli

Hjälmarens Vattenvårdsförbund har under året haft en verksamhetsansvarig vattensamordnare Niklas Hasselwander och en LEVA-åtgärdssamordnare, Anna Eklund. I juni slutade Niklas och Anna Eklund blev ny verksamhetsansvarig vattensamordnare. För att förbundet skulle kunna fullfölja åtgärdssamordnaruppdraget inom LOVA projekt LEVA Hjälmaren arbetade Niklas under hösten kvar på timmar och tjänstgjorde som sekreterare på alla styrelsemöten året ut samt utförde ytterligare några avgränsade uppdrag. LOVA projekt ”Åtgärdssamordning LEVA Hjälmaren” avslutades den 31 december 2024. Förbundet har under året haft kansli på Gamla vägen 5G i Örebro.

Medlemmar

Förbundet har medlemmar från kommuner, näringsliv samt Region Örebro län. Andra medlemmar är intresseföreningar för fisket, lantbruket, avvattnings samt för naturskydd. Stödmedlemmar i förbundet är Mälarens vattenvårdsförbund och Nyköpingsåarnas vattenvårdsförbund. Vid årsmötet 2024 fick styrelsen för Hjälmarens vattenvårdsförbund i uppdrag att bland annat värva fler medlemmar. Under året har en ny medlem antagits, Algol Chemicals AB med verksamhet i Kumla.

Sammantaget hade förbundet 42 medlemmar i december 2024.

Kommuner, övrig offentlig:

Arboga kommun
Degerfors kommun
Eskilstuna kommun
Hallsbergs kommun

Katrineholms kommun
Kumla kommun
Lekebergs kommun
Laxå kommun
Vingåkers kommun

Örebro kommun
Region Örebro län
Sörmland Vatten

Hjälmarens Kvismarens sjösänkingsjordar 1929
Kilsbäckens vattenavledningsföretag 1928
Tidesta-Hasta dikningsföretag

Näringsliv /industri:

Algol Chemichals AB
Fortum Recycling and Waste AB
Navirum AB (fd E.ON Värme AB)
Neova AB
Nordkalk AB
Nouryon Functional Chemicals AB
Outokumpu Stainless Steel AB
Saint Gobain Sweden AB
Setra Hasselfors AB
Volvo Construction Equipment Components AB
Örebro Flygplats AB
Övnings- och skjutfältsavdelningen, Skaraborgs regemente (P4)

Lantbruket:

LRF Örebro
LRF Södermanland
Enskilda lantbrukare

Naturskyddsföreningar:

Svenska Naturskyddsföreningen i Örebro län
Svenska Naturskyddsföreningen i Västmanlands län
Svenska Naturskyddsföreningen i Sörmlands län
Svenska Naturskyddsföreningen i Kumla
Svenska Naturskyddsföreningen Hallsberg

Övriga:

Hjälmarens Fiskareförbund
Föreningen Lången
Föreningen Hjälmarens Vänner

Markavvattning:

Blackstaåns regleringsföretag 1932
Hidinge Spånga kärrens diknings ftg 1919

Årsmötet

Årsmötet genomfördes den 24 april 2024 på Citypassagen i Örebro med efterföljande studiebesök på den nyanlagda våtmarken Heden Stenbackavägen med guidning av Per Wedholm, kommunekolog vid Örebro kommun.

Styrelsemöten 2024

Styrelsens sammanträden:

14 februari
26 mars
10 april
29 april (konstituerande)
12 juni
10 september
9 oktober extra styrelsemöte
11 december

Styrelsemötena har genomförts som fysiska möten på Gamla vägen i Örebro, samt på Skråmsta vattenverk och Navirum AB (fd. EONs kraftvärmeverk) alltid med möjlighet till digital uppkoppling via Microsoft Teams.

Viktiga händelser under året 2024

Recipientkontroll/Kontrollprogrammet

Företaget Sweco AB (fd. Medins Havs- och vattenkonsulter AB) ansvarar för provtagningen av den samordnade recipientkontrollen från 2022–2025 med option för 2026–2027. Analyssvaren skickades ut till medlemmarna i februari för föregående provtagningsår.

Analysresultaten finns att ta del av digitalt. SWECO upprättar en årsrapport som skickats ut till medlemmarna årligen under avtalsperioden, och presenterades av Swecos Carin Nilsson på årsmötet.

Hemsida

Nyheter och information har lagts ut under året på hemsidan och via Facebook.

Länk till hemsidan: <https://hjev.f.se/>

Länk till Facebook: <https://m.facebook.com/100066824137751/>

Hjälmdagen

Den 19 november 2024 arrangerades vår årliga Hjälmdag i hörsalen på Örebro Universitet. I år var dagen resultatet av samarbete med Örebro Universitets ”Plattform for a Sustainable Future” och temat var det aktuella ämnet PFAS i sjövattnen.

Under dagen fick de nära 50 deltagarna lyssna till forskaren Åke Karlsson som berättade om Universitetets plattformarbete. Magnus Karlsson från IVL Svenska Miljöinstitutet drog slutsatserna av den under året framtagna och publicerade rapporten ”PFAS halter i konsumtionsfisk och signalkräfta i Hjälmdalen och Mälaren”. Anna Kärrmans doktorander Pontus Larsson och Sofia Levalier presenterade resultat från färsk forskning om metodutveckling för att mäta Σ PFAS tot. samt nya resultat kring källor och spridningsvägar för PFAS i mark, luft och vatten.

Flera av förbundets medlemmar; Fredrik Kilstam driftchef vid Örebro Vattenverk, senior miljösamordnare Ebba Olsson, vid Fortum Recycling & Waste samt hållbarhetsansvarig Cecilia Larsson vid Örebro Airport berättade hur PFAS-arbetet ser ut inom deras verksamheter samt vilka utmaningar de står inför och vad gör de för att komma tillrätta med dessa.

På eftermiddagens workshopdel diskuterades 4 teman i olika grupper; Hur mår Hjälmdalen? PFAS-samarbeten, Hjälmdalencentrum – vad ska det innehålla? Vilka utmaningar (förutom PFAS) står Hjälmdalen inför?

Vattenrådet/Projekt

LIFE IP Rich Waters (projekt nr 4)

Hjälmdalens Vattenvårdsförbund har varit en partner i projektet LIFE IP Rich Waters som pågått under åren 2017-2024. De actions Hjälmdalens Vattenvårdsförbund har varit delaktiga i är C11 (interngödning), C12 (Öljaren) och C18 (miljögifter) där PFAS-rapporten som nämndes ovan är ett av resultaten från arbete under 2023-2024. HJVVVF har deltagit i en rad olika möten och actions under året samt presenterat rapporten vid ett digitalt webinarie den 26 september.

I länken nedan kan ni läsa den lekmanrapport som sammanfattar goda exempel, metodutveckling mm som alla olika delprojekt inom LIFE IP Rich Waters resulterat i.

[Krafttag för bättre vatten](#)

Fågelinventering (projekt nr 9)

Under 2024 har en ny rapport från fågelinventeringen som genomfördes i Hjälmarens under 2023 publicerats på Länsstyrelserna samt på Hjälmarens vattenvårdsförbunds hemsida. Det är den 5:e i ordningen. Tidigare rapporter finns att tillgå hos Hjälmarens Vattenvårdsförbund. Nya uppdragsavtal har under hösten upprättats mellan förbundet och Länsstyrelsen i Örebro län samt Västmanlands län för ytterligare ett års inventering. Förfrågningsunderlag har också tagits fram.

LEVA-Lokalt engagemang för vatten

LEVA Hjälmarens (projekt nr 25)

LEVA Hjälmarens är ett LOVA finansierat projekt för minskad övergödning inom hela Eskilstunaåns geografiska avrinningsområde. Det har drivits av Hjälmarens Vattenvårdsförbund sedan 2021 och bygger på erfarenheter från tidigare pilotprojekt mot övergödning i Blackstaåns avrinningsområde. LEVA står för ”Lokalt engagemang för vatten”. Läs Havs- och Vattenmyndighetens tillbakablick på sex innehållsrika år:

<https://www.havochvatten.se/arkiv/aktuellt/2024-01-22-leva--en-tillbakablick-pa-sex-innehallsrika-ar.html>

I projektet Åtgärdssamordning LEVA Hjälmarens har Anna Eklund som heltidsanställd lokal åtgärdssamordnare vid förbundet genomfört fältbesök, hjälpt markägare med myndighetskontakter, sammankallat till projektmöten, arrangerat diskussions- och informationsmöten, fört samman projektpartners och raggat medfinansiering. Vissa av dessa möten har resulterat i ansökningar som på olika sätt bidrar till miljömålen ”Ingen Övergödning”, ”Begränsad klimatpåverkan”, ”Levande sjöar och vattendrag”, ”Ett rikt växt och djurliv”, ”Ett rikt odlingslandskap”. Anna har även deltagit som vattenexpert i Naturskyddsföreningens skolprojekt ”Lärande vatten” och ”Vatten och Våtmark”,

Exempel på inlämnade ansökningar under 2024 som LEVA-åtgärdssamordnaren varit aktiv del av:

- En LONA ansökan för en våtmark som kan bidra till minskad översvämning i avrinningsområdet till Kvismare kanal. Ansökan lämnades in 1 dec och är ett samarbete mellan markägaren, Örebro kommun och Hjälmarens Vattenvårdsförbund. Ansökan har ännu inte fått beslut.
- En ansökan om våtmarksrestaurering av en drygt 10 år gammal damm i Dömmesta. Ansökan lämnades in i maj 2024 och kompletterades efter förfrågan från länsstyrelsen samt beviljades i januari 2025

Utöver ovanstående mindre våtmarksansökningar har vår LEVA-åtgärdssamordnare koordinerat och författat två större projektansökningar under 2024 – Ett av dessa projekt har beviljats medel.

- ”Vattenvårdsprojekt HJALMAR - Vattenvårdsplaner i prioriterade delavrinningsområden Hjälmarens /Mälaren” Projektet är tvåårigt och kommer ge lantbrukargrupper i områden med övergödningssproblematik stöd av vattenvårdskonsult med framtagande av en vattenvårdsplan för just deras delavrinningsområde. Denna ansökan skickades in 25

januari 2024 och beviljades 3 juli 2024. Samverkansparter är LRF, Lovanggruppen, Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun.

- *”Höjd beredskap i Hjälmarens sjösänkingslandskap – fokus klimatanpassad markavvattning”* Ansökan för ett tvåårigt projekt som skulle möjliggöra inrättande av en stödfunktion vid Hjälmarens vattenvårdsförbund för aktivering av och stöd till vilande markavvattningsföretag inom Leader Mellansjölandets gränser (Degerfors, Laxå, Hallsberg, Kumla, Örebro kommun). Ansökan lämnades in den 4 mars 2024. Projektansökan fick brett stöd av många olika parter (LRF Örebro region, Säkerhetssamordnaren i Hallsbergs kommun, Klimatanpassnings samordnaren vid Örebro länsstyrelse, samt tjänsteperson vid Örebro kommun, Tysslinge sjösänkingsföretag, Hidinge spångakärrens invallningsföretag, Prytz stipendiefond mfl ssamt hela styrelsen för Vattenvårdsförbundet) Medfinansiering i form av arbetstid i styr-, referens- eller projektgrupp eller med finansiella medel var ordnad. Tyvärr avslogs ansökan i sin helhet men förstudiemedel om 40 000 kr beviljades för en intervjuundersökning bland vilande markavvattningsföretag om behovet av projektet som skall slutredovisas i maj 2025.

Pågående Lokal åtgärdssamordning som har varit en del av arbetet inom LEVA Hjälmaren.

Blackstaån

Överenskommet arbetssätt – Blackstaån (projekt nr 16)

Detta femåriga projekt skulle slutrapporterats 2023.12.31 men Hjälmarens Vattenvårdsförbund hade medel kvar och har under året ansökt om och fått förlängt till 2026-02-28 för att kunna avsluta arbete som fördröjdes bland annat av pandemin och den blöta hösten 2023. De två åtgärder som är planerade att finansieras inom projektet har blivit fördröjda pga problem med att hitta entreprenörer med tid och som till rimlig kostnad vill ta på sig genomförandearbetet. Vår åtgärdssamordnare har inte kunnat arbeta aktivt med detta under hösten.

Åtgärdsgenomförande Blackstaån etapp 1 (projekt nr 22)

Detta projekt skulle slutrapporterats i mars 2024 men har beviljats förlängning till 2027. Målet är att anlägga en våtmark i norra Tysslingen för minskad övergödning från Blackstaån. Projektpengarna skall gå till utredning och ansökan i Mark-och miljödomstolen i första hand, eftersom läget är komplext nära Natura 2000 området och med många markägare. Framtagande av godkända förslag tar tid. Arbetet med att få alla parter med på banan och hitta en bra arbetsprocess har tagit mycket längre tid än Hjälmarens Vattenvårdsförbund räknat med. I stort sett alla medel finns fortfarande kvar i projektet och kommer kunna upparbetas under de kommande förlängningsåren. Inblandade projektparter, Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Tysslinge sjösänkingsbolag, Örebro kommun, Tysslinge naturreservatsförvaltning samt Blackståns regleringsföretag har under året fortsatt ett samarbete för att driva visionen vidare. En utformningsskiss har tagits fram och en samrådshandling har författats men under 2024 saknades fortfarande en formell verksamhetsutövare som kan gå in med anmälan till länsstyrelsen om vattenverksamhet.

Grävutbildning, gräva våtmark (projekt nr 15)

Under 2024 bjöd Hjälmarens Vattenvårdsförbund återigen in till grävutbildning för lantbrukare och entreprenörer. Utbildningsdagen den 5 november på Tysslinge Naturcenter i

Rånneasta, blev dock inställd på grund av för få anmälda. Nytt datum för kursen sattes till den 7 oktober 2025 och de som anmält sig bjuds in till detta tillfälle istället. Kursen görs i samarbete med våtmarkskonsult Morgan Johansson på Naturvårdsgruppen i Väst AB och Örebro länsstyrelses GREPPA samordnare Helena Åkerhielm. Den marknadsförs även via deras hemsidor.

Lången

När det gäller Lången sköts reduktionsfiskeprojektet i norra Lången av Föreningen Lången. Vår LEVA-åtgärdssamordnare har fungerat stödjande vad gäller ansökan om finansiering av reduktionsfisket, kontakter med konsulter och utförare. Under 2024 har det andra av tre reduktionsfisker avklarats. Föreningen Långens medlemmar är entusiastiska och tycker sig redan se ett ökat siktdjup i sjön.

Tandlaån

Tandlaån (nr 26)

En ansökan ”LOVA Lokal åtgärdssamordning Tandlaån – förbättring befintliga åtgärder” lämnades in 31 januari 2023 och beviljades i augusti 2023, medfinansierad av Eskilstuna kommun. Under 2024 har Norconsults limnolog och agronom Linda Svensson, vår lokala åtgärdssamordnare i området, arbetat på med markägarkontakter vilket resulterat i tre inlämnade restaureringsansökningar (ännu ej beviljade). Målet var från början minst sju restaurerade dammar vid slutet av 2025, men under 2024 ansökte vi om att få justera i projektet på grund av bristande markägarentresse att restaurera dammarna och istället göra ett nytag med anledning av de svåra översvämningar som drabbar området (extrema hösten 2023). I november genomfördes en välbesökt workshop som resulterade i ett antal nya åtgärdsförslag som Linda nu sammanfattar och styrgruppen hjälper till att prioritera bland. Engagemanget är nu stort och arbetet fortskrider med den övergripande målsättningen minska närsaltsutlakning till Hjälmarens.

Samverkan

De olika aktiviteterna nedan är ett urval av Hjälmarens Vattenvårdsförbund samverkan med andra aktörer under året:

- Under året har Svartågruppen träffats för att diskutera översvämningsfrågor och regleringar i avrinningsområdet. Gruppen har träffats fyra gånger under 2024. Ett av dessa tillfällen genomfördes som studiebesök vid Hidinge Spångakärrens dikningsföretags invallningar i Lekebergs kommun.
- Medverkat vid Vårvisning av lantbruksmaskiner tillsammans med Hushållningssällskapet i Kumla vid maskinföretaget Närkes Traktorcenter den 21-22 mars.
- Genomfört ett välbesökt webinarium (60 deltagare) om PFAS halter i konsumtionsfisk och kräfte 26 september tillsammans med LIFE IP Rich Waters och Magnus Karlsson, IVL.
- Medverkat vid LEVA-inspirationsdagar vid flera tillfällen under 2024
- Arrangerat Hjälmdagen 19 november i samarbete med Örebro Universitet och ett flertal engagerade medlemmar.

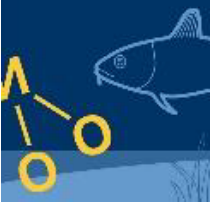

- Arbetsgrupp för Frommestabäcken i Kvarntorp nystartades under hösten 2023 och har träffats fyra gånger under 2024.
- Deltagit vid bildandet av Fiskeråd för Hjälmarens och Mälarens och är numera med i rådet formellt tillsammans med Mälarens vattenvårdsförbund.
- Hjälmarens Vattenvårdsförbund har aktivt bidragit med kunskap i förarbetet för ett eventuellt framtida biosfärsområde runt Hjälmarens.
- Länsamordningsgruppen för vattenförvaltning i Örebro län, medverkat vid alla träffar under 2024
- Medverkan i Föreningen Hjälmarens Vänners studieresa till Biosfärsområde Blekinge Arkipelag.
- Hållbar vattenhantering Hjälmarens, ett samarbetsprojekt inom Vinnovas utlysning Water Wise Societies som Örebro kommun driver i samarbete med Örebro Universitet, Länsstyrelsen i Örebro län, Hjälmarens vattenvårdsförbund och föreningen Hjälmarsamarbetet
- Under året har förbundet bjudits in av och beslutat att bli medlemmar i Föreningen Hjälmarsamarbetet
- Erfarenhetsutbyte mellan lokala åtgärdssamordnare för minskad övergödning

Hjälmarens vattenvårdsförbunds Vision Strategi 2024-2030

I vår uppföljning Strategin 2024-2030 som antogs förra året bedömer vi inte ekologisk status i miljön utan om Hjälmarens Vattenvårdsförbund på ett bra, effektivt och framgångsrikt sätt lyckats genomföra aktiviteter bidrar till vår strategi.

Vision	Fokusområde	Strategier 2024-2030	Godkänd / Ej Godkänd
	1. Begränsad klimatpåverkan	Initiera möten kring projekt som leder till uppstart av vilande markavvattningsföretag, fungerande diken och dagvattenhantering, skyfallsprevention, stöd till teknisk planering, Vatten i skogsmark. Återvätning, Sprida goda exempel i olika grupper. Initiera och medverka i fler och bättre samarbete mellan de tre länen vad gäller Hjälmarens. <i>Ansträngningar 2024:</i>	

		<ul style="list-style-type: none"> • Kontakter och koordinering som resulterade i en inskickad ansökan om etablering av en stödfunktion för vilande markavvattningsföretag (Leader Mellansjölandet – tyvärr avslag) • Medverkat med föreläsning vid årsmöte i Hjälmarens och Kvismarens sjösänkingsjordar samt Kilsbäckens vattenavledningsföretag • Medverkat i Naturskyddsföreningens projekt ”Vatten och våtmark” och ”Lärande vatten” med vattenstation där elever från skolor i Degerfors, Örebro och Hallsberg fått vattenkunskap och även fått prova på praktisk återvätning genom manuell proppning av diken på Sveaskogs mark. • Medverkat till en inskickad LONA ansökan 1 dec 2024 om vattenfördröjning /våtmark i skog på privat markägares mark i Kvismarens avrinningsområde i samarbete med Örebro Kommun 	
	2.Ingen övergödning	Hjälpa markägare med ansökningar och myndighetskontakter för att utföra exempelvis strukturkalkning, fosfordammar, våtmarker och andra vattenvårdande åtgärder. Anordna studiebesök för ökat erfarenhetsutbyte mellan avloppsreningsverk. Vatten i jordbruksmark, arbeta tillsammans med lokalt engagerade lantbrukare	

		<p>eller lantbrukar-grupperingar med att få till vattenvårdsåtgärder i jordbrukslandskapet.</p> <p><i>Ansträngningar 2024:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tre pågående projekt med fokus på minskad övergödning i prioriterade vatten 1) Åtgärdssamordning LEVA Hjälmarens 2023-2024 2) Åtgärdssamordning Tandlaån 3) Vattenvårdsprojekt HJALMAR • Gräva våtmarkskursen planering, marknadsföring, inbjudan (framskjut utbildningsdatum till 7 okt 2025) 	
	<p>3. Gifrfri miljö</p>	<p>Delta i projekt som t ex LIFE IP Rich Waters (7-årigt EU finansierat LIFE projekt med över 30 partners) och sprida resultat i lämpliga sammanhang som till exempel Hjälmedagen. Provtagning och miljögiftspårning i yt- och grundvatten. Hjälmedagens Vattenvårds-förbund ska delta i olika samverkansgrupper och även hjälpa medlemmar med projektansökningar. Fler medlemmar i recipientkontrollen.</p> <p><i>Ansträngningar 2024:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Hjälmedagen på tema PFAS i sjövattnet • Framtagning av rapport: ”PFAS halter i konsumtionsfisk och signalkräfta i Hjälmedaren Mälaren”, Magnus Karlsson IVL fixat finansiering från LIFE IP Rich Waters och 	

		<p>samarbete med yrkesfiskarna</p> <ul style="list-style-type: none"> • En ny medlem i recipientkontrollen, Algol Chemichals i Kvarntorp, Kumla • Arbetsgrupp Frommestabäcken , fd Kvarntorpvatten, sammankallande, fyra möten under året. • Se samverkan i verksamhetsberättelsen 	
	<p>4.Levande sjöar och vattendrag</p>	<p>Utbildning, Hjälmdagen, Vattenvandring, Stötta kommuner i arbetet med nya vattenplanen (strategiskt vattenplanearbete). Recipientprovtagningens resultat genom att göra fler intressanta trendanalyser och sammanställningar baserat på vår provtagning. Utöka vid behov provtagningsprogram med exempelvis provfiske. Implementera LEVA metodik i hela vårt avrinningsområde. Upprätta en kommunikationsplan.</p> <p><i>Ansträngningar 2024:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbildning: Föreläst vid flera olika tillfällen; bland annat Föreningen Hjälmarens Vänners höstkonferens, Tysslinge Naturcenters våtmarksdag, LIFE IP Rich Waters webinarium om PFAS i konsumtionsfisk och signalkräfta i Hjälmarens och Mälaren, samt för Södermanlands läns vattengrupp, LRF Vattenkväll i Närkes kil mm • Hjälmdagen 19 november 2024 	

		<ul style="list-style-type: none"> • Vattenvandring: Vid årsmötet den 24 april 2024 anordnat en guidad tur med kommunekolog Per Wedholm till Mellringe ängar och de olika våtmarkerna som anlagts där. • LEVA metodik: Drivit vidare projektet LEVA Hjälmarens under året, utvecklat samarbetet med markägare i Blackståns , Långens och Tandlaåns avrinningsområde. • Stötta kommuner med strategisk vattenplanering: Varit sammankallande i Svartågruppen där erfarenhetsutbyte sker mellan kommuner (vattenstrateger kommunekologer mfl) längs Svartån fokus på åtgärder för förbättrad vattenkvalitet. 	
	<p>5.Grundvatten av god kvalitet</p>	<p>Initiera samverkan med berörda myndigheter för förebyggande gott grundvatten genom vattenvårdsarbete för att förbättra kvalitét och mängd. Provtagning och miljögiftspårning i grundvatten. Härleda miljögifter i grundvatten. Bidra till förbättrad samverkan i vattenvården.</p> <p><i>Ansträngningar 2024:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bjudit in Örebro Vattenverket, Örebro Flygplats samt Fortum till Hjälmdagen för dragning om arbetet vg PFAS i dricksvatten. 	

		<ul style="list-style-type: none">• Ett av styrelsemötena under året med studiebesök på Skråmsta vattenverk• Bjudit in Vätternvatten för dragning för styrelsen om arbetet med projektet.• Genomfört Hjälmardagen i samarbete med Örebro Universitet på tema PFAS i vatten med föreläsare från IVL, doktorander från Örebro Universitet, Örebro Vattenverk, Örebro Flygplats, Fortum Waste solutions samt hållit workshop där alla parter fått utbyta erfarenheter och diskutera samarbetsmöjligheter.	
--	--	--	--

Ordföranden har ordet

Hjälmarens vattenvårdsförbunds huvuduppdrag från medlemmar inom Eskilstunaåns avrinningsområde är att vara stöttande vattenråd och oberoende utföra fortlöpande recipientkontroll.

För att kunna ha en LEVA samordnare efter 31 december 2024 arbetade förbundet under senhösten 2023 och i början på 2024 med att undersöka möjligheten till att ansöka om bidrag från Jordbruksverket för stöd till vilande markavvattningsföretag samt bidrag från Länsstyrelsen för lokal åtgärdssamordning i Ralaån/Kumlaån. Vidare undersöktes möjligheten att Hjälmarens Vattenvårdsförbund skulle ta över Arboga kommuns beviljade LEVA ansökan om kommunen bekostade 20 % av beviljat bidrag. Inget av ovanstående kunde ros i hamn. Då förbundet inte har möjlighet att finansiera en LEVA samordnartjänst beslutade styrelsen den 10 april, efter det Niklas Hasselwander sade upp sig, att förbundet bara ska ha en tjänst och den som verksamhetsansvarig vattensamordnare.

I januari 2024 ansökte Hjälmarens Vattenvårdsförbund tillsammans med Eskilstuna och Strängnäs kommun om projektstöd för fyra vattenvårdsplaner (HJALMAR) från Jordbruksverket. Förbundet fick ett positivt besked av verket i juli. Projektet leds av förbundets verksamhetsansvariga vattensamordnare och är helt finansierat med bidrag från Jordbruksverket.

På årsmötet för Hjälmarens Vattenvårdsförbund den 24 april beslutades på förslag från styrelsen att fastställa Strategi- och visionsarbetet, Samarbetsavtal för Hjälmarens Vattenvårdsförbund samt att medlemsavgiften höjs från 300 kr till 400 kr per andel och år. Vidare redovisade Sweco/Medins recipientkontrollen för 2023.

En arbetsgrupp bestående av Hjälmarens Vattenvårdsförbund (sammankallande), Tysslinge sjösänkingsbolag, Blackstaåns regleringsföretag och Örebro kommun har under året tagit fram en idéskiss hur en översilningsyta på ca 25 hektar kan utformas i norra delen av sjön Tysslingen.

Den 18 september publicerades den slutliga rapporten om PFAS i konsumtionsfisk och signalkräfta i Hjälmaren och Mälaren och Hjälmarens Vattenvårdsförbundet skickade ut ett pressmeddelande till lokala medier, radio, tv och tidningar i området. Rapporten visar att halterna av giftiga PFAS ämnen håller sig under EU:s gränsvärden för försäljning till matkonsumtion. Vilket är glädjande för våra yrkes- och fritidsfiskare. Hjälmarens Vattenvårdsförbund fick i september en inbjudan att bli medlem i Föreningen Hjälmarsamarbetet som bland annat består av kommuner, länsstyrelser och destinationsbolag i stora delar av Eskilstunaåns avrinningsområde. Styrelsen beslutade den 9 oktober att bli medlem i Hjälmarsamarbetet.

Den 19 november anordnade Hjälmarens vattenvårdsförbundet Hjälmardagen som är en årlig informationsdag/temadag för Hjälmarens vattenvårdsförbund medlemmar. I år var temat PFAS i sjövattnet. Årets Hjälmardag anordnades av förbundet i samarbete med Örebro Universitet och plattformen för hållbar framtid. På Hjälmardagen redovisades bland annat undersökningen av PEFAS i konsumtionsfisk och signalkräfta i Hjälmaren och Mälaren. Det var en mycket lärorik och intressant dag och ett bra samarbete med Örebro Universitet.

Under året har budgetuppföljning skett var tredje månad av förbundets projekt. Vidare beslutade styrelsen den 11 december att förbundets kapital (ca 1,4 miljoner kr) på plusgirokontot ska flyttas till ett räntebärande konto.
Det har varit ett lärorikt samt givande år och tack till alla för bra arbete under det gångna året.

Gösta Eriksson
Ordförande Hjälmarens vattenvårdsförbund

Ekonomi

2024 års ekonomiska redovisning framgår i årsmötesbilaga nummer x, x samt x.

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse för verksamhetsåret 2024 redovisas i årsmötesbilaga x.

Underskrifter

Anna Eklund
Verksamhetsansvarig vattensamordnare

Projekt nr	Projektname	Huvudfinansiär	Beviljat stöd	Medfinansiär	Egeninsats	Projektid	Status	Web
4	LIFE IP Rich Waters	EU	213 665	HJVVF	213665	2017-2024	PÅGÅENDE	www.richwaters.se
Förbundet ska stå för 50 % av kostnaderna. Projektet kommer fortgå fram till 2024. PFAS-provtagning av konsumtionsfisk 2023-2024 100% finansiering via LIFE IP Rich Waters								
6	LEVA Blackstaån	Havs- och vattenmyndigheten	2 559 000	-	0	2018-2021	AVSLUTAT	https://hvvf.se/leva-lokalt-atgardsarbete-i-blackstaans-avrinningsomrade/
Projektet finansierade åtgärdssamordnar-piloten och avslutades december 2021 men kommer ingå i det nya LEVA Hjälmarens.								
9	Fågelinventering	Länsstyrelserna Örebro, Västmanland, Södermanland	670 000	-	0	löpande	PÅGÅENDE	https://hvvf.se/inventering-av-fagel-i-hjalmarens/
Är ett samarbetsprojekt mellan Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Länsstyrelsen i Örebro, Västmanland och Södermanland gällande fågelinventering i Hjälmarens								
10	Hjälmarprojektet			-		löpande	PÅGÅENDE	
Är ett paraply för flera delprojekt. Har i dagsläget ingen budget och ingen finansiering kopplat till sig.								
13	Tandlaån - utvärdering	Länsstyrelsen i Örebro län	209 404	-	0	2020-2021	AVSLUTAT	
En utvärdering av ett 20 år gammalt LIFE projekt. Utvärderingen ligger till grund för det nya åtgärdssamordningsprojektet nr 26, som beviljades nya LOVA-medel februari 2023								
14	Provtagning Blackstaån	Länsstyrelsen i Örebro län	150 000	-		2019-2020	AVSLUTAT	https://hvvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Blackstaan-Sammanfattande-Rapport-inkl-bilagor-2021-02-05-Komprimerad.pdf
Provtagning i Blackstaån och dess biflöden genomfördes 2019/2020.								
15	Grävutbildning	Länsstyrelsen i Örebro län	106 400	Deltagare	26600	2019-2020	AVSLUTAT	https://hvvf.se/grava-vatmark/

Utbildning för lokala gräventreprenörer fokus våtmarker, fosfordammar och småvatten i jordbrukslandskapet, togs fram via ett LOVA projekt 2020.								
16	Överenskommet arbetsätt Blackstaån	Länsstyrelsen i Örebro län	1 220 000	Örebro kommun, LRF, Prytz stipendiefond	300000	2019-2026	PÅGÅENDE	https://hjuvf.se/leva-lokalt-atgardsarbete-i-blackstaans-avriningsomrade/
Är ett samarbetsprojekt mellan Hjälmarens Vattenvårdsförbund, Örebro kommun och LRF samt Prytz fond.								
17	Strukturkalkning 2020/2021	Länsstyrelsen i Örebro län	653 625	Lantbrukare	653625,00	2020-2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/strukturkalkning/
Denna strukturkalkning är avslutad. Resultat blev ca 200 ha strukturkalkade marker.								
18	Avloppsreningsverk	Länsstyrelsen i Örebro län	156000	HJUVF	39000,00	2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Rapport_gemensamhetsanlaggning-inom-VA.pdf
Är ett delprojekt i Hjälmarmarkprojektet och denna omgång är avslutad. En fortsättning kan ske i framtiden om styrelsen vill och det finns möjlighet till finansiering.								
19	Övergödningsplan	Länsstyrelsen i Örebro län	156000	HJUVF	39000,00	2021	AVSLUTAT	https://hjuvf.se/wp-content/uploads/2022/02/Rapport_övergodningsplan.pdf
Är ett delprojekt i Hjälmarmarkprojektet och denna omgång är avslutad. Framtagen slutrapport utgör underlag för satsningar och kontakter inom LEVA Hjälmaren.								
20	LOVA 10 förstudier vattenfördröjning		211000	HJUVF	52750,00	2020-2023	AVSLUTAT	
Projektet syftade till att lokalisera lämpliga vattenfördröjningsåtgärder uppströms Blackstaån/Tysslingen i skogsmark. En GIS-analys över potentiella lägen i Kilsbergen har genomförts och projektet har resulterat i 4 inlämnade och beviljade LONA våtmarksprojekt där Örebro kommun nu samverkar direkt med de positiva privata markägarna.								
21	Effektiva vattenåtgärder Blackstaån	Vattenmyndighet en i Norra Östersjöns vattendistrikt	450000		0,00	2021-2024	PÅGÅENDE	
De två största dikningsföretagen i Blackstaåns avrinningsområdet har beviljats medel som en grundplåt för fortsatt arbete och utredning av möjliga åtgärder i Blackstaån. Medlen har beviljats fram till december 2024.								

22	Åtgärds genomförande Blackstaån Etapp 1	länsstyrelsen i Örebro län	640000	Blackstaåns regleringsföretag	160000,00	2021-2027	PÅGÅENDE	
Målet är att anlägga en 25 ha stor våtmark vid Blackstaåns utlopp i /Tysslingen för att fånga näring och sediment från Blackstaån som riskerar att grunda upp och övergöda Tysslingen ännu mer. Just detta projekt finansierar projektmöten, utredningar, samråd, MKBer osv för att ta fram skisser och utreda om det är möjligt att genomföra i eller nära Natura 2000 området.								
23	Kalkfilterdikeshöjning	Länsstyrelsen i Örebro län	179200	HJVVF	44800,00	2022-2023	AVSLUTAT	
Finansierar en konsultinsats för framtagning av kalkfilterdikeshöjning innehållande informationsträffar, artiklar, en film och en broschyr								
24	LEVA Hjälmar 2022	LOVA Länsstyrelsen i Örebro län	672400	HJVVF	168100,00	2022	AVSLUTAT	https://hjev.se/leva-hjalmaren/
Finansierar lön, resor, och lokal mm för förbundets LEVA samordnare som initierar projekt för minskad övergödning inom hela Eskilstunaåns avrinningsområde.								
25	LEVA Hjälmar 2023-2024	LOVA Länsstyrelsen i Örebro län	1344800	HJVVF	336200,00	2023-2024	PÅGÅENDE	https://hjev.se/leva-hjalmaren/
Förlängning av projekt nr 24. Finansierar lön, resor, och lokal mm för förbundets LEVA samordnare (LEVA= Lokalt engagemang för vatten) som fångar upp , koordinerar och initierar projektidéer för minskad övergödning inom hela Eskilstunaåns avrinningsområde.								
26	Åtgärds samordning Tandlaån	LOVA Länsstyrelsen i Södermanlands län	843200	Eskilstuna kommun	200000,00	2023-2025	PÅGÅENDE	https://hjev.se/tandlaan/
Ett samarbetsprojekt med styrgrupp bestående av rep . HJVVF, Eskilstuna kommun, LRF, Norconsult, Länsstyrelsen i Södermanlands våtmarkssamordnare. Finansierar lokal åtgärds samordning på 50 % under 2 år med fokus på förbättring av tidigare anlagda dammar och hjälp till markägare med ansökningar, anläggningsentreprenörer mm samt inventering av nya åtgärds lägen i samarbete med markägare i Tandlaåns avrinningsområde , Eskilstuna kommun.								
29	HJALMAR- Vattenvårdsplaner i prioriterade avrinningsområden	Jordbruksverket	2 245 456		0,0	2024-2027	PÅGÅENDE	https://hjev.se/HJALMAR
Nytt projekt beviljat 2024 med fokus minskad övergödning av Hjälmarens och Mälaren. Styrgrupp bestående av HJVVF, Eskilstuna kommun, Strängnäs kommun. Har medel att finansiera fyra (4) vattenvårdsplaner i prioriterade delavrinningsområden. Utmaningen är att hitta de lantbrukargrupper (med 5-8 lantbrukare) som vill testa "metoden" som har tagits fram inom LIFE IP Rich Waters. Medlen är till för att lantbrukargrupperna själva ska kunna välja en konsult att arbeta med under ca 6 månader med syftet att få en helt lokalt anpassad vattenvårdsplan. I								

teamet runt HJALMAR ingår tre lokala åtgärdssamordnare (Hjälmaren, Eskilstuna, Strängnäs) samt representant för lantbrukarna som testade arbets sättet i pilotomgången runt sjön Alsen, LRF representant och Lovanggruppen.

		Bidrag		Egeninsats			Fördelning egeninsats
Summa 2016-2025		12 680 150		2 233 740			893 515 ur HJVVF:s kassa , 1 340 225 från projektpartners

